

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 570/2020-50

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Mašan, s. r. o., Školská 257, Veľký Slavkov, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marcel Mašan, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 13 Co 234/2015; 13 Co 235/2015 z 8. júna 2016 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 214/2018 zo 14. marca 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. mája 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje rozsudok Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 234/2015 (v ústavnej sťažnosti uvedená č. k. 13 Cdo 234/2015, čo ústavný súd považoval za chybu v písaní, pozn.); 13 Co 235/2015 z 8. júna 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje zrušiť uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Cdo 214/2018 zo 14. marca 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“; spolu s napadnutým rozsudkom ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“) a vec vrátiť

najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka tiež navrhuje priznať jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 570/2020-15 z 15. decembra 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh, napadnutých rozhodnutí a pripojených spisov všeobecných súdov (sp. zn. 13 Co 234/2015, sp. zn. 13 Co 235/2015, 3 Cdo 214/2018 a sp. zn. 13 C 154/2008, pozn.) vyplýva, že sťažovateľka bola v konaní vedenom Okresným súdom Poprad (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 C 154/2008 v právnom postavení žalobkyne (v druhom rade) spolu so žalobkyňou v prvom rade – [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa v prvom rade“; spolu so žalobkyňou v prvom rade ďalej aj „žalobkyne“) v spore proti žalovanému – mesto Spišská Belá (ďalej aj „žalovaný“) o určenie vlastníckeho práva. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 13 C 154/2008-321 z 10. decembra 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) v znení jeho opravného uznesenia č. k. 13 C 154/2008-360 z 29. septembra 2015 tak, že určil, že spoluvlastnícky podiel v ½ k nehnuteľnostiam par. č. [REDAKOVANÉ] ostatné plochy s výmerou 742 m² a parc. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] – ostatné plochy s výmerou 524 m² nachádzajúcim sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], vytvoreným z parcely [REDAKOVANÉ] na základe geometrického plánu č. 12/2012, vyhotoveného [REDAKOVANÉ] 6. júna 2013, autorizačne overeného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] 10. júna 2013, úradne overeného [REDAKOVANÉ] 17. júna 2013, ktorý je pripojenou súčasťou rozsudku, patrí do dedičstva po neb. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zomrelej [REDAKOVANÉ]. Zároveň určil, že sťažovateľka je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností parc. [REDAKOVANÉ] – ostatné plochy s výmerou 742 m² a parc. [REDAKOVANÉ] ostatné plochy s výmerou 524 m², nachádzajúcim sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] vytvorených z parcely [REDAKOVANÉ] na základe geometrického plánu č. 12/2012, vyhotoveného [REDAKOVANÉ] 6. júna 2013, autorizačne overeného [REDAKOVANÉ] 10. júna 2013, úradne overeného [REDAKOVANÉ] 17. júna 2013, ktorý je pripojenou súčasťou rozsudku, patrí do dedičstva po neb. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zomrelej [REDAKOVANÉ].

4. Krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu žalobkyne v prvom rade a sťažovateľky (ako žalobkyne v druhom rade) zamietol.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali žalobkyne dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd uznesením č. k. 3 Cdo 10/2017 z 13. júla 2017 dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP odmietol a rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu podali žalobkyne ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co 234/2015-412; 13 Co 235/2015-412 z 8. júna 2016 a uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 10/2017 z 13. júla 2017, ktoré navrhovali zrušiť a vec vrátiť všeobecnému súdu na ďalšie konanie. O tejto ústavnej sťažnosti rozhodol ústavný súd

nálezom č. k. I. ÚS 170/2018-33 z 15. augusta 2018 tak, že základné právo žalobkýň na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 10/2017 z 13. júla 2017. Ústavný súd zrušil predmetné uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

6. Najvyšší súd vo veci opätovne rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie žalobkýň odmietol podľa § 447 písm. c) CSP v časti, v ktorej prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP a podľa § 447 písm. f) CSP v časti, v ktorej prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Zároveň rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Proti napadnutým rozhodnutiam podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) najvyšší súd sa nezaoberal dovolacou námietkou spočívajúcou v tom, že krajský súd sa nevenoval základnej právnej otázke, či mohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva v minulosti. Podľa sťažovateľky mesto Spišská Belá stratilo svoje vlastnícke práva k nehnuteľnostiam najneskôr v roku 1906, keďže v tom čase platil Verböcicho zákonník z roku 1514, v zmysle ktorého večný nájom sa menil na vlastnícke právo, a teda povinnosťou súdu nebolo skúmať, či boli alebo neboli žalobkyne dobromyseľné pri držbe nehnuteľností, keďže predmetom bolo určenie vlastníckeho práva. Povinnosťou súdu bolo podľa sťažovateľky v zmysle zásady *iura novit curia* posúdiť tento právny vzťah a skonštatovať, že vlastnícke právo nesvedčí žalovanému, ale žalobkyňam, keďže toto vlastnícke právo nadobudol právny predchodca žalobkýň najneskôr v roku 1906. Týmto konaním najvyšší súd porušil sťažovateľkinho právo vlastniť majetok a právo na spravodlivý proces;

b) najvyšší súd sa zaoberal námietkou o použití nesprávneho právneho predpisu, avšak túto vyhodnotil nesprávne. Ide o právny exces krajského súdu aj najvyššieho súdu, keď sa na právny vzťah vzniknutý v roku 1894 „pokúsili aplikovať“ súčasné právne predpisy, a tým dospeli k nesprávnym právnym záverom;

c) ako vyplýva zo zápisnice o pojednávaní na krajskom súde z 8. júna 2016, žalobkyne argumentovali, že od roku 1894 je na sporných nehnuteľnostiach zapísané právo večnej nájomnej zmluvy, ktoré má podľa ich názoru charakter inštitútu osobného užívania a po vzniku Československej republiky sa transformovalo na vlastníctvo. S touto obranou žalobkýň sa krajský súd nevysporiadal žiadnym relevantným spôsobom. Krajský súd nepoznal právo, ktoré bolo potrebné na daný prípad aplikovať. Ani dovolací súd sa otázkou, čo pojem večná nájomná zmluva znamená a aké právne následky z nej vyplývajú, *de facto* nezaoberal. V danom prípade ide o otázku právneho posúdenia a znalosti práva;

d) rozhodnutie krajského súdu je zjavne nezákonné, keďže ním *de facto* priznal vlastnícke právo žalovanému, ktorému toto právo zaniklo ešte v roku 1906 na základe „uhorského obyčajového práva“. Keďže mu vlastnícke právo nepatrí, žaloba bola podaná dôvodne;

e) krajský súd vyvodil nesprávny právny záver, keďže večná nájomná zmluva bola zapísaná nie v prospech obce Spišská Belá, teda žalovaného, ale v prospech nájomcu, ktorému obec Spišská

Belá odovzdala nehnuteľnosti na základe nájomnej zmluvy do večného nájmu. Uvedený zápis znamená, že žalovaný na základe večnej nájomnej zmluvy stratil svoje vlastnícke práva, nie že tento zápis potvrdzoval práva žalovaného, ako tvrdí najvyšší súd.

8. Na základe uvedeného je sťažovateľka toho názoru, že krajský súd, ako ani najvyšší súd sa nezaoberali zásadnou otázkou, a to obsahom pojmu večná nájomná zmluva, a rozhodli nesprávne, keď konali bez znalosti práva. Porušili tak ústavný princíp *iura novit curia*, čím porušili jej právo na spravodlivý proces. Tým, že odmietli vyhovieť žalobe, odňali vlastnícke právo sťažovateľke, ktoré nadobudli jej právni predchodcovia najneskôr v roku 1906, a tým porušili právo sťažovateľky „na ochranu vlastníctva“.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. S poukazom na rozhodnutia ústavného súdu krajský súd k ústavnej sťažnosti v relevantnej časti uviedol, že v danej veci konal v medziach svojej právomoci, jeho úvahy v napadnutom rozsudku vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, majú oporu v obsahu dotknutého spisového materiálu, pričom zodpovedal otázky, ktoré súviseli s obsahom podaného odvolania. Zároveň konštatoval, že pokiaľ sťažovateľka vyjadrila nespokojnosť s napadnutým rozsudkom, obsahom práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie bude spĺňať očakávania a predstavy strany v konaní. Krajský súd vyjadril názor, že jeho postup bol zákonný, preskúmateľný a nearbitrárny, v nadväznosti na čo nie je dôvod na vyslovenie porušenia práv, ktorých sa sťažovateľka ústavnou sťažnosťou domáha.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

10. Najvyšší súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom uznesení sa sústredil na vysvetlenie podmienok prípustnosti dovolania. K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP konštatoval vyčerpávajúce vysporiadanie sa s námietkami prezentovanými v dovolaní. Poukázal na existujúcu judikatúru, v zmysle ktorej nedostatok odôvodnenia spôsobuje zmätočnosť rozhodnutia iba výnimočne, pričom v predmetnej veci nešlo o takýto prípad. Najvyšší súd je toho názoru, že napadnuté uznesenie je riadne odôvodnené, nezasahuje do základných práv a slobôd, nie je arbitrárne a ani ústavne neudržateľné. Zároveň dodal, že v napadnutom uznesení uviedol aj to, že prípadné nesprávne posúdenie, resp. nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nespôsobujú procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP poukázal na to, že sťažovateľka (spolu so žalobkyňou v prvom rade, pozn.) v dovolaní uviedla konkrétnu právnu otázku, avšak najvyšší súd zistil, že od jej vyriešenia nezáviselo rozhodnutie krajského súdu. Najvyšší súd je toho názoru, že postupoval v súlade s procesnými ustanoveniami a predchádzajúcou praxou dovolacích senátov najvyššieho súdu. V závere konštatoval, že odôvodnenie rozhodnutia je plne v medziach CSP a judikatúrou ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

11. Ústavný súd uvádza, že zúčastnená osoba mesto Spišská Belá si upovedomenie ústavného súdu o podaní ústavnej sťažnosti a o jej prijatí na ďalšie konanie prevzala 17. decembra 2020. Ústavný súd konštatuje, že v konaní pred ústavným súdom zúčastnená osoba nevyužila možnosť vyjadriť sa.

12. Zúčastnená osoba [REDAKOVANÉ] si upovedomenie ústavného súdu o podaní ústavnej sťažnosti a o jej prijatí na ďalšie konanie prevzala 15. decembra 2021, avšak ani ona v konaní pred ústavným súdom nevyužila možnosť vyjadriť sa.

III.4. Replika sťažovateľky:

13. K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľka v replike uviedla, že krajský súd sa vo svojom vyjadrení vyhol odpovedi na otázku, či možno ako zákonný hodnotiť taký postup súdu, ktorým na vec aplikoval nesprávny právny predpis. Sťažovateľka je toho názoru, že v dôsledku nesprávnej aplikácie zákonných ustanovení jej krajský súd *de facto* odňal vlastnícke právo a prisúdil ho mestu Spišská Belá, na základe čoho nemožno hovoriť o jej nespokojnosti s rozhodnutím z dôvodu očakávaní.

14. Vo vzťahu k vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovateľka konštatovala, že dovolací súd sa vyhol odpovedi na to, z akého dôvodu nepreskúmal jej dovolanie z pohľadu „*zákonného posúdenia veci a právneho posúdenia*“.

15. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov vrátane ich príloh a spisov predložených ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd pristúpil k preskúmaniu prednesených námietok sťažovateľky v rozsahu a z dôvodov, ktoré táto uviedla vo svojej ústavnej sťažnosti, zamerajúc pritom svoju pozornosť na ústavnoprávne aspekty namietaných vád napadnutých rozhodnutí (časť II tohto nálezu, pozn.). Ústavný súd tak preskúmal, či skutočnosti namietané sťažovateľkou v jej ústavnej sťažnosti majú oporu v spise a sú svojou povahou a intenzitou spôsobilé odobriť záver o porušení jej práv (označených v bode 1 tohto nálezu, pozn.) a následne privodiť kasačný zásah zo strany ústavného súdu.

17. Podstata námietok sťažovateľky je založená predovšetkým na tvrdení o tom, že krajský súd, ako ani najvyšší súd sa nezaoberali a ani sa nevysporiadali s obsahom pojmu „*večná nájomná zmluva*“ a rozhodli nesprávne, keď konali s neznalosťou zákona, čím porušili jej právo na spravodlivý proces. Sťažovateľka je toho názoru, že zamietnutím žaloby jej všeobecné súdy *de facto* odňali vlastnícke právo, ktoré nadobudli jej právnici predchodcovia najneskôr v roku 1906, čím bolo porušené právo sťažovateľky „*na ochranu vlastníctva*“.

18. Ešte pred samotným posúdením relevantnej argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné pripomenúť, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd preto nie je zásadne

oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie právnych predpisov s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

IV.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

19. Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a je ich potrebné posudzovať spoločne (m. m. III. ÚS 236/2014).

20. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je len právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), ale aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 (ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.), totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokovanej veci (m. m. III. ÚS 305/08, III. ÚS 418/2018).

21. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09). Zároveň platí, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

22. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, ústavný súd dáva do pozornosti aj svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej vyriešenie samo osebe nemôže viesť k záveru

o porušení označených práv sťažovateľa (m. m. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 239/2021).

23. V súlade s uvedenými skutočnosťami sa tak ústavný súd zameril na to, či najvyšší súd v jeho napadnutom uznesení posúdil dovolanie sťažovateľa ústavne akceptovateľným spôsobom.

24. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že sťažovateľka prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že v časti odvodzujúcej prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ho najvyšší súd odmietol ako neprípustné v zmysle § 447 písm. c) CSP a vo zvyšnej časti ho odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

IV.1.1. K § 420 písm. f) CSP:

25. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Obsah normatívneho textu v § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť, a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia ich práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod.

27. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd konštatoval, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje výnimku z jeho prvej vety a týka sa celkom ojedinelých – extrémnych prípadov vybočenia z medzí § 420 písm. f) CSP, o ktorý ide napríklad vtedy, ak príslušné rozhodnutie všeobecného súdu neobsahuje žiadne odôvodnenie. Najvyšší súd teda poukázal na svoje zjednocujúce stanovisko R 2/2016. K predmetnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd považuje za nevyhnutné uviesť, že stanovisko odvolacieho súdu, ktoré vzniklo za účinnosti predchádzajúceho civilného procesného kódexu [Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“)], na ktoré sa najvyšší súd v napadnutom uznesení odvoláva, *de facto* podmienilo považovanie väd odôvodnenia súdneho rozhodnutia za porušenie práva na spravodlivý proces výnimočnou intenzitou týchto väd. Táto „prísnosť“ (ktorá v skutočnosti predstavovala kompromis v rámci nejednotnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu) v zásade nevyvolávala závažnejšie ústavnoprávne otázky, keďže ochranu proti vadám rozhodnutia odvolacieho súdu poskytoval predovšetkým dovolací prieskum tzv. „inej vady, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“. Rozlišovanie procesného postupu súdu a súdneho rozhodnutia pri koexistencii vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) a § 241 ods. 2 písm. b) OSP „pokrývalo“ celý rozsah práva na spravodlivý proces. Po nadobudnutí účinnosti novej právnej

úpravy dovolania, keď CSP neobsahuje tzv. „inú vadu“ ako samostatný dovolací dôvod, je však pri posudzovaní intenzity pochybenia odvolacieho súdu nevyhnutné chápať právo na spravodlivý proces komplexne a jeho porušenie, normované v § 420 písm. f) CSP, ako porušenie práva na spravodlivý proces v ktoromkoľvek jeho prvku, zahŕňajúc do procesného postupu súdu aj jeho rozhodnutie a všetky atribúty práva na spravodlivý proces, spájajúce sa so súdnym rozhodnutím (m. m. II. ÚS 120/2020). Aktuálnosť stanoviska je teda po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnil. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti ESĽP, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 314/2020, I. ÚS 22/2021). Príliš striktné a prehnane reštriktívne chápanie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016 teda znamená, že dovolací súd nepodroboval meritórnemu dovolaciemu prieskumu ani rozhodnutia, ktorých vady podľa názoru ústavného súdu dosahujú ústavnú relevanciu (m. m. II. ÚS 120/2020).

28. Ústavný súd zastáva názor, že nedostatočná kvalita súdneho rozhodnutia, ktorého odôvodnenie nezodpovedá procesným požiadavkám práva na spravodlivý proces, môže byť predmetom dovolacieho prieskumu v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (m. m. IV. ÚS 154/2020, IV. ÚS 447/2020). Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v tejto časti, a to v kontexte sťažovateľkou prezentovanej argumentácie.

29. Podstatou sťažovateľkiných námietok (bod 17 tohto nálezu, pozn.) je skutočnosť, že najvyšší súd sa nevysporiadal s obsahom pojmu „večná nájomná zmluva“, ktorým sa nezaoberal, čím porušil jej právo na spravodlivý proces. Od uvedeného tvrdenia sťažovateľka odvodzuje ďalšiu svoju argumentáciu uplatnenú v ústavnej sťažnosti.

30. Z napadnutého uznesenia je zrejmé, že najvyšší súd dovolanie v tejto časti [§ 420 písm. f) CSP, pozn.] procesne odmietol. Napriek uvedenému sa k predmetnej otázke, t. j. tzv. „večnej nájomnej zmluve“ vyjadril. Urobil tak síce v rámci odôvodnenia prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, avšak tieto závery sú podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach preskúmvanej veci významovo aplikovateľné aj v kontexte § 420 písm. f) CSP. V konkrétnostiach v bode 28 (28.1 až 28.3, pozn.) napadnutého uznesenia najvyšší súd v podstatnom uviedol, že krajský súd síce pojem „večná nájomná zmluva“ v rozhodnutí použil, avšak svoje právne úvahy nezaložil na jeho výklade. Najvyšší súd konštatoval, že krajský súd len poukázal na pozemnoknižnú vložku č. 914, časť B, v ktorej sa uvádzalo, že vlastníkom spornej parcely je politická obec Spišská Belá, a to na základe večnej nájomnej zmluvy z 5. mája 1894 č. 873. K obsahu pojmu „večná nájomná zmluva“ následne zhrnul, že rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo založené na údajoch o právnom titule, na základe ktorého spomínaný pozemnoknižný vlastník nadobudol vlastníctvo, ale spočívalo na závere o nedostatku nedobromyseľnosti poručiťky.

31. Pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v tejto časti považoval ústavný súd za nevyhnutné oboznámiť sa aj s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj venovať pozornosť argumentácii sťažovateľky uplatnenej v dovolaní a ústavnej sťažnosti.

32. Sťažovateľka v dovolaní nerozlišovala, ktoré z jej námietok sa týkali prípustnosti dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP a ktoré podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V podstatnom namietala arbitrárnosť rozhodnutia krajského súdu v otázke posudzovania inštitútu „večná nájomná zmluva“ a v nadväznosti naň aj nesprávne právne posúdenie veci. V ústavnej sťažnosti zasa dôvodila nedostatočným vysporiadaním sa s otázkou nadobudnutia vlastníckeho práva v minulosti práve v kontexte potreby vysvetlenia inštitútu „večná nájomná zmluva“ a jeho jednoznačného výkladu. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti konkrétne argumentuje: „... súd vyvodil nesprávny právny záver, keďže **večná nájomná zmluva bola zapísaná nie v prospech obce Spišská Belá, teda žalovaného ale v prospech nájomcu, ktorému obec Spišská Belá odovzdala nehnuteľnosti na základe nájomnej zmluvy do večného nájmu, a teda tento zápis znamená, že žalovaný bol na základe tejto večnej nájomnej zmluvy pozbavený svojich vlastníckych práv, nie že tento zápis potvrdzoval vlastnícke právo žalovaného ako vyššie tvrdí mylne Najvyšší súd SR**“. Krajský súd však k tejto problematike konštatoval: „*Odvolací súd v tejto súvislosti zopakoval dokazovanie predovšetkým pozemnoknižnou vložkou č. 914 k.ú. Spišská Belá (č.l. 197... V časti B (vlastníctvo) tejto pozemnoknižnej vložky sa uvádza, že vlastníkom tejto spornej parcely je politická Obec Spišská Belá na základe večnej nájomnej zmluvy z 5.5.1894 č. 873...*“. Je teda zrejmé, že tak krajský súd, ako aj sťažovateľka interpretovali pozemnoknižnú vložku diametrálne odlišným spôsobom, pričom z predmetných vyjadrení je zrejmé, že jednotlivé argumenty sa líšia v interpretácii či schopnosti „čítať“ pozemnoknižnú vložku č. 914, a nie v ich právnom rozbere či výklade tzv. „večnej nájomnej zmluvy“ (t. j. spočívajú v otázke hodnotenia predmetného dôkazu). Námietky týmto smerom sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, ako ani v samotnom dovolaní nepredniesla, keďže sa domáhala „len“ právneho posúdenia tzv. „večnej nájomnej zmluvy“. Ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde, pozn.) teda nebol oprávnený sa touto otázkou zaoberať, keďže by tým zreteľne prekročoval rozsah samotného návrhu.

33. Najvyšší súd sa priklonil na stranu krajského súdu, keď uviedol, že sťažovateľkou nastolená otázka (či práva a povinnosti vyplývajúce z právneho vzťahu založeného „zmluvou o večnom nájme“ sú totožné s právami a povinnosťami vlastníka, pozn.) netvorila základ pre právne posúdenie veci vedúce k zamietnutiu žaloby, keďže ňou bola otázka dobromyseľnosti, a nie právneho titulu zapísaného vlastníka na pozemnoknižnej vložke. Ústavný súd nevyklučuje, že by táto otázka mohla byť relevantná v okolnostiach danej veci, avšak vzhľadom na argumentáciu sťažovateľky citovaných v bode 32 nálezu (ktorá je obsahom ústavnej sťažnosti, pozn.) je zrejmé, že potrebu právneho posúdenia tzv. „večnej nájomnej zmluvy“ odvodzovala od skutočností, ktoré sú v logickom rozpore so skutočnosťami vyplývajúcimi z voľného hodnotenia tohto dôkazu krajským súdom, ako aj so samotným znením textu obsiahnutého v pozemnoknižnej vložke č. 914 (ústavný súd predmetne konštatuje bez toho, aby sa bližšie vyjadroval k otázke, ako mal byť tento dôkaz vyhodnotený, pozn.).

34. Ústavný súd sa nemôže stotožniť ani s argumentáciou sťažovateľky v bode 7 písm. a) tohto nálezu. Podľa názoru sťažovateľky sa mal krajský súd zaoberať skutočnosťou, komu svedčalo vlastnícke právo dotknutej nehnuteľnosti v roku 1906 v kontexte argumentácie o Verböcicho

zákonníku. Argument o menovanom zákoníku však sťažovateľka neuplatnila v dovolaní spôsobom, akým ho prezentovala v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd teda v zmysle princípu subsidiarity považoval predmetnú námietku za neprípustnú, keďže ju sťažovateľka mala možnosť (a povinnosť, pozn.) uplatniť v konaní pred všeobecnými súdmi.

35. Ústavný súd sumarizuje, že napriek faktom popísaným v bode 27 tohto nálezu, a teda napriek výhradám ústavného súdu k zvolenému postupu dovolacieho súdu však jeho nesprávny názor týkajúci sa prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nebol v prerokúvanej veci spôsobilý vyvolať kasačnú intervenciu ústavného súdu, pretože najvyšší súd síce dovolanie v tejto časti odmietol, avšak sťažovateľke na jej zásadnú výhradu poskytol relevantnú a dostatočnú odpoveď. Vzhľadom na sťažovateľkou koncipované námietky ústavný súd týmto svojím prístupom nasleduje princíp racionality v konaní o ústavných sťažnostiach, ktorý v okolnostiach individuálnych vecí prehodnocuje reálne dopady porušenia procesných práv na postavenie sťažovateľov a ochranu ich základných práv a slobôd.

IV.1.2. K § 421 ods. 1 písm. b) CSP:

36. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol, že na to, aby bol napadnutý rozsudok krajského súdu podrobený meritórnemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania sťažovateľky, pričom dotknuté ustanovenie predpokladá potrebu vyriešenia právnej otázky, ktorú odvolací súd nastolil, t. j. vysvetlil jej podstatu, a zároveň ju dovolací súd ešte neriešil. Ústavný súd uvádza, že tieto závery najvyššieho súdu v ústavnej sťažnosti neboli predmetom konkrétnych námietok sťažovateľky. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna, nie skutková. Najvyšší súd k pojmu „večná nájomná zmluva“ s poukazom na závery krajského súdu (bod 28 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.) sumarizoval, že na riešení sťažovateľkou nastolenej otázky krajský súd nezaložil svoje rozhodnutie, v nadväznosti na čo najvyšší súd dospel k záveru o neopodstatnenosti jej argumentácie. Ústavný súd pre doplnenie uvádza (bez toho, aby hodnotil, či ide o otázku, ktorá už bola či nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, pozn.), že pokiaľ sťažovateľka prezentuje iný názor, jeho stabilná rozhodovacia činnosť (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

37. Ústavný súd napriek popísaným výhradám konštatuje ústavnú akceptovateľnosť napadnutého uznesenia, zohľadňujúc najmä prezentovanú sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky, v kontexte ktorej uzatvára, že v preskúmvanej veci nezistil také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali záver o tom, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

38. Sťažovateľka namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani

k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

39. Z dôvodov uvedených v tejto časti nálezu ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

IV.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu:

40. Vo vzťahu ku krajskému súdu sťažovateľka uvádza, že tento nepoznal právo, ktoré bolo potrebné na daný príklad aplikovať. Nezaoberal sa obsahom pojmu „večná nájomná zmluva“, a tým, aké právne následky z nej vyplývajú. Sťažovateľka tvrdí, že išlo o otázku znalosti práva, pričom napadnutý rozsudok krajského súdu označuje ako nezákonný, keďže ním *de facto* priznal vlastnícke právo žalovanému, ktorému toto právo zaniklo ešte v roku 1906 na základe „uhorského obyčajového práva“.

41. Pokiaľ ide o otázku pojmu „večná nájomná zmluva“ a s tým súvisiacich námietok, ústavný súd konštatuje, že sa k predmetnej problematike vyjadril v rozsahu bodu IV.1 tohto nálezu, ktorého závery sú aktuálne aj pre námietky smerujúce proti krajskému súdu, v nadväznosti na čo už nepovažoval za nevyhnutné ich na tomto mieste opakovať (pozri bod IV.1 tohto nálezu, najmä bod 25 až 35, pozn.).

42. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že sťažovateľka v dovolaní prezentovala aj námietku týkajúcu sa posúdenia otázky dobromyseľnosti zo strany krajského súdu. V ústavnej sťažnosti však túto námietku neuplatnila, v nadväznosti na čo ústavný súd, viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde, pozn.), nebol oprávnený sa ňou zaoberať, keďže by tým zreteľne prekročoval rozsah návrhu na začatie konania.

43. Sťažovateľka aj v prípade napadnutého rozsudku krajského súdu namietala porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré odvíjala od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ani v tomto prípade dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

44. Z dôvodov uvedených v tomto náleze ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel. Vzhľadom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky, ktoré by mali oporu len vo vyslovení porušenia jej v ústavnej sťažnosti označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 24. augusta 2022

Miloš Maďar
predseda senátu